OPŁATA POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.
Rok IV. Kraków, środa 30 marca 1921. Nr. 32.

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.123.
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi.
Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.
Redakcya rękopisów nie zwraca.
Redaktor naczelny przyjmuje od 11½ do 12 w południe.

Cena Nru 5 Mk

Prenumerata: w Krakowie i na prowincyi mies. 120·—, kwart. 350·— M
w Krakowie z odnoszeniem do domu . . . 130·—, „ 380·— „
Na prowincyi: z przesyłką pocztową 135·—, „ 400·— „
Za granicą: z przesyłką pocztową . . . 185·—, „ 550·— „
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia od wyrazu 3·— Mk., wiersz nonparel 1-szpalt. Mk 10. Nadesłane Mk 25·—. Wiersz nonparelowy 1 szp po kronice Mk 35·—, przed kroniką 45 Mk. Wiersz nonp. 1 szp na 1. stronie 55 Mk. Zawiadomienia ślubne i gratulacye 100 Mk

Granice Górnego Śląska wyznaczone będą z końcem kwietnia.

Paryż. PAT. Havas. Petit Parisien donosi, że sprawa wyznaczenia nowej granicy na Górnym Śląsku nie będzie załatwiona przed połową względnie przed końcem kwietnia. Komisya rzeczoznawców musi przedewszystkiem te nowo wyznaczone granice przedłożyć rządom sprzymierzonym, poczem dopiero odbędzie się posiedzenie konferencyi ambasadorów, które ostatecznie załatwi tę sprawę. Jeżeli zajdzie tego potrzeba wówczas będzie ta sprawa przedłożona radzie najwyższej. Nowa konferencya sprzymierzonych ma się zebrać wkrótce. Miejsce konferencyi nie jest jeszcze oznaczone.

Nowa konferencya sprzymierzonych we Włoszech.

Paryż. PAT. Ag. Havasa. Dzienniki donoszą z Rzymu, że zdaniem tamtejszych kół politycznych, będzie musiała nastąpić wymiana zdań w sprawie odszkodowań, Górnego Śląska, oraz kwestyi wschodniej i wobec tego zbierze się wkrótce nowa konferencya sprzymierzonych we Włoszech.

Gwałty niemieckie na Górnym Śląsku.

Bytom. PAT. Mimo obowiązującego od Piątku stanu oblężenia w obwodach przemysłowych teror niemiecki w niektórych okolicach wciąż jeszcze szaleje. Dnia 24 bm. sprowokowali bojowcy niemieccy w kilku wsiach powiatu gliwickiego bójki, które dla nich nie wypadły korzystnie. Taksamo rozpoczęli w rybnickim stosstruplerzy niemieccy napady na wsie czysto polskie, zostali jednak przez ludność polską i policyę plebiscytową rozproszeni. W czasie bójki zabrano Niemcom większą ilość broni i aresztowano przywódców. W Zabrzu rzuciła bojówka niemiecka w nocy na 24 bm. kilka granatów ręcznych, które zraniły także jednego Polaka. Wybuchem tym zaalarmowali oni niemieckich stosstruplerów i komunistów chcąc w ten sposób sprowokować Polaków do rozruchów. Niemcy rozpuszczają systematycznie fałszywe pogłoski i fałszywe informacye wysyłają do kontrolorów powiatowych o rzekomych rozruchach polskich, oraz o rozbrojeniu policyi plebiscytowej w różnych gminach. Przerwano też na kilka godzin sieć telegraficzną, aby w ten sposób wprowadzić w błąd opinie władz koalicyjnych. Po sprawdzeniu okazało się, że pogłoski te były zmyślone przez niemieckich członków plebiscytowej. Z Tarnowskick Gór, gdzie znajdrje się punkt zborny niemieckich bojówek dla całego powiatu, w nocy z 24 na 25 marca przyjechał samochód ciężarowy do wsi Pilchowa z oddziałem stosstruplerów. Banda ta napadła na ludność i strzelała do niej z karabinu maszynowego. Dwóch Polaków jest rannych. Po dokonaniu napadu bojówka uciekła zabierając ze sobą jeden rower. O podobnych gwałtach niemieckich donoszą z Kozłowej Góry i z Laszowic.

Dalsze wyniki w bloku polskim.

Bytom. PAT. Wedle prowizorycznego obliczenia w „bloku polskim“ w powiecie strzeleckim oświadczyło się za Polską 23039, za Niemcami 22226. Za Polską gmin 79. za Niemcami 43. W powiecie lublinieckim za Polską 13.890 za Niemcami 13069. Za Polską gmin 50, za Niemcami 37. Cyfry te objęte były podaną poprzednio sumą głosów w bloku polskim, wynoszącą za Polską 421269. za Niemcami 400768. Gmin za Polską 652, za Niemcami 191.

Konferencya polsko-litewska w Brukseli.

Paryż. PAT. (Havas). Rząd litewski i polski przyjęły propozycye Rady Ligi Narodów odbycia wspólnej konferencyi w Brukseli celem uregulowania losu Wilna na podstawie rozstrzygnięcia rady Ligi Narodów, wedle którego mają być użyte wszelkie środki celem załatwienia zatargu polsko-litewskiego, zagrażającego pokojowi Europy środkowej. Hymans wezwał oba rządy, aby wysłały na dzień 18. kwietnia do Brukseeli swoich delegatów zaopatrzonych w nieograniczone pełnomocnictwa, którzyby się porozumieli w sprawie prowizorycznego uregulowania granicy na spornem terytoryum z tem, że kwestya ta będzie później załatwiona. Jeżeli ta umowa preliminaryjna przyjdzie do skutku, wówczas będą natychmiast pomiędzy tymi samymi delegatami toczyły się dalej rokowania celm usunięcia istniejących jeszcze różnic. Rada Ligi narodów życzy sobie, aby rokowania objęły możliwie największą ilość kwestyi, celem uregulowania niezałatwionych pomiędzy obu państwami spraw terytoryalnych wojskowych i ekonomicznych.

Terror komunistów w Niemczech.

Halle. PAT. (Wolf.) Dziś ogłoszono tu obostrzony stan oblężenia. W nocy na niedzielę wielkanocną o godzinie 4-ej nad ranem komuniści wysadzili w powietrze most kolejowy między Muldenstein a Bitterfeld (na linii Berlin—Halle). Zniszczono przytem tor kolejowy na znacznej przestrzeni. Dopiero po kilku godzinach zdołano przywrócić ruch.

Bitterfeld. PAT. dnia 28 marca (Wolff.) Komuniści obsadzili ratusz i budynek landratury oraz pocztę. W Delitneh utworzyi się komitet wykonawczy. W obszarze Maettstaedt, Mansfeld, Eisleben noc przeszła spokojnie, a opór powstańców znacznie osłabł. Wywieziono wielu aresztowanych. W Weisenfels ujęto pewnego rowerzystę, u którego znaleziono listę komitetu wykonawczego. Członków tego komitetu aresztowano.

Magdeburg. PAT. (Wolff.) O sytuacyi w środkowo niemieckim obszarze przemysłowym nadeszły tu następujące wiadomości: W Sangerhausen komuniści wysadzili w powietrze urząd telegraficzny i wzięli burmistrza oraz kilku innych mieszkańców jako zakładników.

Sangerhausen. PAT. (Wolff.) Komuniści próbowali wysadzić dworzec kolejowy w powietrze. Już poprzednie zamachy zniszczyły zupełnie wnętrze urzędu pocztowego. Wczoraj popołudniu przybył tu pociąg z wojskiem wirtemberskiem. Wojsko obsadziło dwory i wyparło Komunistów z miasta.

Prasa o rozruchach.

Berlin. PAT. B. K. Dzienniki prawicowe przypisują winę ostatnich wypadków w Niemczech rządowi, który nie zajął się na czas zbadaniem sprawozdań o planach komunistycznych. Sprawozdania te otrzymał rząd przed wybuchem powstania. Dzienniki są zdania, że rząd tylko wtedy oczyści się z winy, jeżeli porzuci dotychczasowe słabe stanowisko i usunie takich ludzi, jak Hoersing, a postawi na czele ludzi, którzy bez względu na interesy partyjne będą gotowi stać na straży godności państwa i strzedz prawa.

„Vorwaerts“ widzi, we wczorajszym apelu w „Rothe Fahne“, wzywającym do salidarności robotników znak, że komuniści chcą pociągnąć za sobą szerszy ogół robotników, na którym potem spadła odpowiedzialność. Dziennik jest zdania, że ci socyaliści, którzy usłuchają tego wezwania, mogą zaszkodzić sprawie socyalistów.

„Freiheit“ uważa, że nadzieje reakcyi są przedwczesne. Masa robotnicza jest przeciwna zamachowi mniejszości, proletaryat niemiecki sprzeciwi się żądaniom reakcyonistów.

Rumunia zastosuje także sankcye karne przeciw Niemcom

Paryż. PAT. Do „Temps“ donoszą z Bukaresztu że Take Jonescu upoważniony został przez Rumuńską radę ministrów do zastosowania przez rząd rumuński w stosunku do Niemiec sankcyj, przewidzianych w traktacie wersalskim. Take Jonescu zwraca się do rządu francuskiego z prośbą o nadesłanie tekstu francuskiego projektu ustawy w przedmiocie importu towarów niemieckich, w celu zredagowania identycznego rumuńskiego projektu ustawy.

Kredyt międzynarodowy dla Austryi.

Paryż. PAT. Komisya finansowa Ligi Narodów odbędzie dnia 28. bm. posiedzenie w Paryżu, na którem zgodnie z uchwałami konferencyi londyńskiej, oddaną będzie sprawa kontroli nad częścią dochodów Austryi, które mogłyby być gwarancyą kredytu międzynarodowego.

———o-o———

Odessa w rękach powstańców.

Konstantynopol. PAT. Z Warny donoszą, że powstańcy, którzy utracili Odeessę dnia 5. marca, zdobyli ją z powrotem w nocy z 17. na 18. marca. Bolszewicy ponieśli przytem ciężkie straty i cofnęli się w kierunku Mikołajewska. Obszar na zachód i północ od Odessy aż tdo Rozdzielnej, znajduje się w ręku powstańców.

Podstawowe warunki podjęcia stosunków amer.-sowieckich.

Waszyngton. PAT. Rząd waszyngtoński wystosował do przedstawiciela rządu sowietów w Rewlu notę w której oświadcza, że stosunki handlowe z sowietami mogą być podjęte dopiero wtedy, jeżeli rząd sowietów przyrzeknie, że przedsięweźmie odpowiednie zarządzenia, któreby dawały rękojmię bezpieczeństwa osoby i mienia.

Sprawa ekspulsyi Żydów z Austryi.

Warszawa, 26. marca.

Otrzymujemy z miarodajnego źródła szczegóły o stanowisku rządu polskiego wobec omówionej już przez nas sprawy wydalania Żydów galicyjskich z Austryi.

Jak wiadomo, sprawa była dnia 25. lutego br. przedmjotem obrad sesyi Rady Ligi narodów.

Referentem sprawy z ramienia Rady był p. Balfour. Punkt widzenia Polski reprezentował prof. Askenazy, austryacki p. Eichhorn.

Prof. Askenazy przedstawił tezy polskie w piśmie do Przewodniczącego Ligi Narodów w sposób następujący:

„Rada Ligi Narodów zechce stwierdzic

1) iż nie jest pożądanem, aby w stanie pokoju, dwa państwa, będące członkami Ligi Narodów stosowały względem siebie masowe wydalania,

2) iż wydalania takie wydają się tembardziej niedopuszczalne w wypadku, dotyczącym Żydów galicyjskich, gdyż chodzi tu o osoby, którym przysługuje prawo obywatelstwa w jednem z tych państw, a prawo opcyi (wybrania obywatelstwa) w drugiem,

3) że, w uwzględnieniu szczególnych trudności, które przedstawia ta sprawa, jak również sytuacya obydwóch zainteresowanych krajów, Rządy polski i austryacki winny być zaproszone do bezpośredniego skomunikowania się pod kierownictwem Członka Rady Ligi Narodów, celem dojścia w drodze porozumienia do rozwiązania, które mogłoby być przyjęte przez obydwie strony,

4) że w oczekiwaniu tego rozwiązania, Rząd austryacki winien zawiesić wykonanie dekretu (o wydalaniu) z dnia 9. września 1919 r., wyjąwszy wypadki podpadające prawu karnemu".

Tezy p. Askenazego poprzedziła obszerna nota, również przez niego wystosowana do przewodniczącego Ligi Narodów, a która w sposób wyczerpujący i dobitny przedstawia całą niesłuszność i niehumanitarność zarządzeń austryackich Zacytujemy niektóre ustępy z tej noty:

Dnia 9. IX. 1919 (przeddzień podpisania traktatu w St. Germain) tzw. „Rząd dolno-austryacki", instancya ściśle wykonawcza, ogłosił dekret „w sprawie wydalenia cudzoziemców", nakazujący opuszczenie terytoryum Austryi niemieckiej z dn. 20. IX. wszystkim dawniejszym obywatelom austryacko-węgierskim, którzy nie posiadają indygenatu (przynależność) w jednej z gmin Austryi niemieckiej, oraz którzy nie zamieszkali tam na stałe przed 1. VIII — 1914 i nie uzyskali w terminie późniejszym obywatelstwa austryackiego.

Dekret ten, ustanawiający wydalenia masowe (pod grozą ekspulsyi przymusowej według dawniejszego prawa austryackiego z r. 1871) w zasadzie godził w interesy sześciu państw sukcesyjnych, w praktyce skierowany był jednak wyłącznie przeciw obywatelom polskim, mianowicie Żydom galicyjskim, których liczba w Austryi sięga 50.000. Na skutek niezastosowania się tych ostatnich do dekretu Rządu dolno-austryackiego otrzymali oni prawie wszyscy indywidualne nakazy opuszczenia granic Austryi. Jedynie z trudem udawało się uchodźcom uchylać się od wysiedlenia, przedewszystkiem w ten sposób, iż odmawiali zwrócenia się do władz polskich po wizy, niezbędne dla przejazdu granic. Jedynie niewielka część uchodźców uzyskała prawo pobytu w Austryi.

Ustawa austryacka z roku 1871 w przedmiocie wydalenia niepożądanych cudzoziemców, stosowana była zawsze indywidualnie względem złoczyńców, włóczęgów i osób politycznie podejrzanych; tym razem zastosowano ją względem całego ugrupowania narodowego i wyznaniowego, co wobec charakteru karnego tej ustawy należy uznać za rzecz niedopuszczalną. Ustawa ta pozbawia osoby nią dotknięte prawa powrotu do Austryi w ciągu 2—5 lat, co już sprzeciwiałoby się prawu opcyi, przewidzianemu przez traktat w St. Germain, o czem mowa będzie niżej.

Dla zmuszenia uchodźców żydowskich do opuszczenia Austryi, rząd austryacki nie ograniczył się do zastosowania przymusu policyjnego w wydalaniu, lecz ponadto zarządzenia rządu dolno-austryackiego z 10. VI. i magistratu wiedeńskiego z 15. VII — 1920 poleciły przymusową rekwizycyę mieszkań tych uchodźców, a to pod karą grzywny, aresztu i sprzedaży ich ruchomości w drodze licytacyi. Ostatnio niektóre stronnictwa parlamentu ausryackiego zaproponowały, pozbawić tych zainteresowanych — kart żywności i podnieść specyalnie dla nich cenę chleba w stosunku siedmiokrotnym do obowiązującej.

Żydzi, o których tu mowa, zmuszeni byli do opuszczenia swych siedzib przed inwazyą rosyjską i przeniesienia się ze swemi rodzinami do Austryi — nakazem władz austryackich wojskowych i cywilnych. Miało to miejsce jesienią roku 1914, a więc po terminie prekluzywnym 1. sierpnia 1914, ustalonym dla przybyszów przez dekret ekspulsywny. W Austryi po siedmioletnim pobycie stworzyli oni sobie nowe warunki egzystencyi, w które godzą ostatnie zarządzenia austryackie. Przed zainteresowanymi staje bowiem wyłącznie perspektywa powrotu do Galicyi, gdzie wszystko stracili na skutek wojny. P. Reumann, prezydent m. Wiednia na posiedzeniu tamtejszej Rady miejskiej energicznie protestował przeciw niesprawiedliwości i nieludzkości omawianych zarządzeń.

Liczba tych „uchodźców galicyjskich" nie stanowi nawet 1% ludności Austryi, wskutek czego nie może być mowy o istotnem zaciążeniu ich na położeniu gospodarczem Austryi, zwłaszcza, iż opłacają oni prócz zwykłych i specyalne konsumcyjne podatki. Istnieje wszelako wzgląd znacznie ważniejszy: uchodźcom przysługuje bezsprzeczne prawo uzyskania obywatelstwa austryackiego, a to na zasadzie § 80 traktatu w St. Germain Około 20.000 Żydów polskich w Austryi zgłosiło w tym kierunku swe życzenia przed definitywnym terminem, wyznaczonym dla optowania. Liczba ta (łącznie z rodzinami) stanowiłaby przeważającą większość omawianych uchodźców.

Ekspulsya tych Żydów pod pozorem, iż nawet po opuszczeniu przez nich granic Austryi mogliny oni przeprowadzić swą opcyę za Anstryą, jest niedopuszczalną, gdyż ruina ekonomiczna uniemożliwiłaby im powrót do tego kraju. Zresztą stanęłyby temu na przeszkodzie i względy prawne; bowiem ekspulsya na zasadzie ustawy austryackiej z r. 1871 odbiera cudzoziemcowi prawo powrotu do Austryi na przeciąg 2—5 lat. W tych warunkach prawo ich opcyi byłoby tylko iluzoryczne.

Nota kończy się w sposób następujący:

„Rząd polski nie odmawia i nigdy nie odmawiał przyjęcia i przyjścia z pomocą Żydom galicyjskim, którzy z własnej woli życzą sobie powrotu do Polski. Wszelako Rząd polski nie poczuwa się do żadnego obowiązku udzielenia swej pomocy władzom austryackim w dążeniu ich do wymuszenia wbrew woli zainteresowanych przekroczenia granic polskich przez ludzi, którzy sobie tego nie życzą.

Aczkolwiek sytuacya gospodarcza i stan aprowizacyjny Polski jest również ciężki, Polska nie odmówiła jednak gościnności na swem terytoryum masom uchodźców z Rosyi sowieckiej. Właśnie w Galicyi Wschodniej, we Lwowie, w Brodach, Tarnopolu, Podwołoczyskach (miejscowościach, skąd pochodzi lwia część Żydów polskich w Anstryi) znalazły schronienie dziesiątki tysięcy Żydów rosyjskich, a zwłaszcza ukraińskich. Polska nie skarży się z powodu ofiar, które nakładają na nią obowiązki ludzkości i gotowa zawsze do spełnienia wszystkich obowiązków względem swych obywateli, żąda tylko, by uszanowano ich prawa i w innych państwach".

Dnia 2. III. odbyła się pod przewodnictwem Balfoura narada przedstawicieli Polski i Austryi która doprowadziła w drodze porozumienia delegatów do uchwały, w dużej mierze uwzględniającej stanowisko polskie w tej sprawie. Uchwała ta, zatwierdzona przez Radę Ligi Narodów na posiedzeniu z dnia 3. III. 1921 przyznaje wprawdzie w zasadzie prawo Austryi do wysiedlania cudzoziemców, wszelako zawiesza jego wykonanie względem osób, które złożyły podania o pozwolenie pobytu w Austryi oraz względem tych, którzy oświadczyli swą chęć optowania za Austryą.

Ponadto Austrya zobwiązała się do szczególnego uwzględnienia osób, które zajęte są w pracach, pożytecznych dla ogółu, dalej tych, których domy zniszczono podczas wojny, oraz osób chorych, podeszłego wieku i studyujących w zakładach naukowych.

Ważną częścią uchwały jest ta, która ustanawia, iż władze (placówki) polskie będą badały i opiniowały o listach osób, które mają być oddane przez władze austryackie z prośbą ułatwienia tym osobom powrotu do Polski.

Inwazya bolszewicka a Żydzi.

Narodowy Klub Żydowski Posłów Sejmowych przy Tymczasowej Żydowskiej Radzie Narodowej wydał p. t. „Inwazya bolszewicka a Żydzi" zeszyt pierwszy zbioru dokumentów, dotyczących martyrologii żydowskiej podczas i bezpośrednio po inwazyi.

Na czele zeszytu umieszczono wniosek nagły posłów: Grünbauma, Farbsteina, Hartglasa i in. w sprawie polityki prześladowania Żydów, uprawianej przez Rząd. Aneksy do tego wniosku, a mianowicie, sprawozdania posłów: Farbsteina, Hartglasa, Grünbauma itd. liczne zeznania poszkodowanych, odpisy odezw i dokumentów, dają wstrząsający obraz cierpień Żydów w miejscowościach, które były terenem walk, jak to: w Białymstoku, w Siedlcach, Łukowie, Mińsku Mazowieckim, Mordach, Łosicach, Janowie, Płocku, Chorzelach itd.

Następnie broszura zawiera odezwy żydowskie wzywające do obrony Państwa odezwę wspólną, wydaną przez Narodowy Klub Żydowski Posłów Sejmowych przy Tymczasowej Żydowskiej Radzie Narodowej, Tymczasową Żydowską Radę Narodową, Radę Centralną Zjazdów Radnych Żydowskich w Polsce, Żydowską Strzechę Akademicką, Centralny Związek rzemieślników Żydów w Polsce oraz Centralny Związek drobnych kupców i detailistów żydowskich, odezwę młodzieży akademickiej, odezwę Zjednoczenia Komitetu Żydowskiej Rady Rzemieślniczej i Związku Centralnego Żydowskich Stowarzyszeń Rzemieślniczych, wreszcie odezwę Warszawskiej Gminy Starozakonnych

Następnie cały szereg dokumentów, ilustrujących przyjęcie, z jakiem spotkali się Żydzi, wyrażający gotowość służenia ojczyźnie: odezwy antysemickie, protokoły i sprawozdania, dotyczące stosunku władz wojskowych i instytucyi (Czerwony Krzyż i Biały Krzyż) do Żydów. Na szczególną uwagę zasługują materyały w sprawie Jabłonny.

W części zatytułowanej „Represye i szykany" znajdujemy materyały, dotyczące stosunku władz do Żydów.

Zeszyt zamykają interpelacye posłów żydowskich w sprawie komunikatu Sztabu Generalnego z dnia 24. VIII 1920 r., który donosił o rzekomych walkach ulicznych z ludnością żydowską w Białymstoku, w sprawie niegodnego zachowania się wojska w Suchowoli oraz wniosek nagły w sprawie rewizyi wyroków sądów doraźnych, zwłaszcza w sprawie rabina Szapiry z Płocka, Preisiora z Płońska oraz Krucińskiego z Mińska Mazowieckiego. (B. P. O. S.)

Przegląd polityczny.

Indye a traktat sevrski.

Wicekról Indyj, lord Reading wyjechał 17. marca do Indyj. Przed swoim wyjazdem, korzystając z pobytu w Londynie jednego z najbardziej wpływowych Hindusów Agi Khana, przybyłego na konferencyę, wydał dla niego śniadanie, na którem byli obecni przedstawiciele różnych odłamów religijnych i politycznych w Indyach. Po śniadaniu odbyło się posiedzenie, któremu przewodniczył deputowany hinduski Syed Amer Ali i na którym Aga Khan wypowieedział znamienną mowę.

Wznosząc zdrowie lorda Reading, Aga Khan podkreślił, że powierzone mu zadanie należy do najtrudniejszych jakie wogóle mogą przypaść w udziale obywatelowi brytyjskiemu i wyraził radość z powodu patryotyzmu i męstwa, jakich dowód dał wybraniec króla-cesarza, podejmując się tego zadania. Dalej przypomniał słowa ks. Connaught, który żądał zapomnienia i przebaczenia pożałowania godnych wydarzeń, jakie miały miejsce w Pundżabie.

„Zapomnieć i przebaczyć można będzie tylko o tyle, o ile Hindusom będzie przyznane w imperyum brytyjskiem prawo równego obywatelstwa a nie będzie już miejsca na podział ludzi na obywateli pierwszej i drugiej klasy". Aga Khan podkreślił, iż lord Reading obejmuje swoje obowiązki w chwili, gdy „swarej" czyli samorząd dla Indyi stał się wspólnym celem zarówno rządu i narodu brytyjskiego jak i narodu hinduskiego.

„Indye — mówił Aga Khan — nie są już zasklepione w sobie jak to miało miejsce przed wojną. Indye wstąpiły do Zgromadzenia Narodów i widnokrąg ich, rozszerzony przez nabyte podczas wojny doświadczenie — nie ogranicza się do własnych spraw. W ostatnich latach Hindusi i Mahometanie złączyli się jaknajściślej i dziś już wspólne polityczne przyświecają im cele. Błędem nie do darowania byłoby mniemać, że Hindusi w sprawie tureckiej nie podzielają zapatrywań swoich mahometańskich braci. Aga Khan podkreślił, że bez pomocy Indyi, wojna z Turcyą nie byłaby zwycięsko zakończona, a przecież udział w tej wojnie był dla znacznej częsci żołnierzy hinduskich ofiarą, której ogromu wcale docenić nie mogą zachodnie narody. Zważywszy,

na to i na wysoki idealizm Hindusów, sposób w jaki będą rozstrzygnięte losy Turcyi, będzie świadczył o tem, czy Indye są w całem tego słowa zn⋯czeniu równouprawnionym członkiem imperyum brytyjskiego. Hindusi pragną, aby tej sprawie uznano za sprawę drugorzędną. Wiara w ⋯nione przyrzeczenie i przyjęte na siebie zobowiązanie była dotąd jednym z najszczęśliwszych atutów w ręku imperyum brytyjskiego i ta wiara bezwzględnie w⋯ma być utrzymaną. Naród hinduski na równi z narodem angielskim widzi w królu-cesarzu swego narodowego monarchę i jest niedopuszczalnem aby ten naród na jedną chwilę mógł przypuścić, że go podczas wojny wychwalano, a w czasie pokoju lekceważą jego uczucia.

Jeśli większość narodu brytyjskiego ze zniecierpliwieniem i niechęcią będzie się odnosiła do tych uczuć, świadczyć to będzie o braku poczucia jedności imperyum, w którem to poczuciu wychowywano Hindusów. Aga Khan wkońcu żąda zupełnej rewizyi Traktatu Sewrskiego, zapewniając, że przez dokonanie tego wielkiego aktu sprawiedliwości i uwzględnienie postulatów Indyi, obudzi się w całym kraju nastrój nowy i radosny, którego skutki wcale obliczyć się nie dadzą.

Lord Reading w odpowiedzi swojej zapewnił, że mimo olbrzymich trudności, jakich przed sobą nie chce ukrywać, przystępuje do dzieła z mło⋯dzieńczym zapałem i wiarą, że naród, wśród którego przeznaczonem mu będzie pracować, postara się ułać mu, chociażby do chwili, w której będzie mógł się przekonać, czy na to zaufanie zasługuje.

Pisma angielskie raz jeszcze podkreślają doniosłość zadań, jakie czekają nowego wicekróla. Jemu bowiem przypadło w udziale w jaknajbliższej przyszłości opracować dla Indyi samorząd taki, który zdola zapewnić i zabezpieczyć trwały pokój na Wschodzie.

⋯ da chińsko-rosyjska.

Biuro informacyjne Dalekiego Wschodu donosi, że pomiędzy rządem południowo chińskim w Kantonie a Rosyą sowiecką nastąpiło zbliżenie. Przyjęte zostały następujące punkty wytyczne mającej być zawartej umowy:

1) Rząd południowo-chiński uznaje rząd sowietów. 2) W prowincyach południowo-wschodnich zezwala się na agitacyę bolszewicką, pod warunkiem, że nie będzie ona w sprzeczności z zasadami demokratycznemi. 3) Rząd sowiecki uznaje rząd południowo-chiński i zobowiązuje się informować go o stosunkach swoich z rządem północno chińskim.

Trzeci kongres międzynarodówki ⋯

W prasie bolszewickiej ogłoszony jest komunikat komitetu wykonawczego III-ej międzynarodówki o zwołaniu na dzień 1 czerwca 1921 roku III-go wszechświatowego kongresu z następującym porządkiem dziennym: 1) sprawozdanie komitetu wykonawczego, 2) wszechświatowy kryzys ekonomiczny i nowe zadania międzynarodówki, 3) taktyka międzynarodówki w czasie rewolucyi, 4) okres przejściowy pracy przygotowawczej, 5) walka z amsterdamskiem żółtem zjednoczeniem związków zawodowych 6) międzynarodowa Rada czerwonych związków zawodowych z międzynarodówką, 7) organizacya partyi komunistycznej metoda i treść ich pracy, 8) organizacye komunistycznej miądzynarodówki i stosunek do składowych ich części, 9) zagadnienie wschodu, 10) socyalistyczna partya Włoch i międzynarodówka, 11) Zjednoczona partya Niemiec i międzynarodówka, 12) ruch kobiecy, 13) ruch młodzieży, 14) wybory do komitetu wykonawczego i miejsce jego pobytu, 15) różne.

Ze świata.

Uchwały studentów niemieckich. W Merseburgu odbył się zjazd doroczny Związku niemieckich organizacyi studenckich, tzw. „Kyffhäuser Verband". Jak podaje organ tego Związku „Akademische Blätter", na zjeździe tym uchwalono, między innemi, co następuje:

„Corocznie, najlepiej w rocznicę haniebnego traktatu wersalskiego, stowarzyszenia studentów niemieckich mają odbywać posiedzenia w celu proklamowania jedności Niemców całego państwa jak również mieszkających poza państwem".

Równie oryginalne są uchwały, tyczące się stosunku Związku do Żydów.

„Pojedynek — powiada Związek — jest zwyczajem germańskim. Żydzi zaś, pomimo długoletniego przebywania na ziemi niemieckiej nie są Niemcami".

„Członkowie „Kyffhäuser Verbandu" byli zawsze antysemitami. Chcemy stwierdzić, że na ten antysemityzm zap⋯trujemy się poważnie"

„Sprawa żydowska jest dzisiaj ściśle związana ze sprawą naszych losów. Jeżeli jej nie rozstrzygniemy, to nigdy nie będziemy mogli podnieść się z upadku naszego".

Pismo święte w języku ukraińskim. Ministerstwo oświaty UNR. zajmuje się sprawą druku biblii i ewangelii w języku ukraińskim. W tej sprawie zwróciło się ministerstwo za pośrednictwem Czerwonego Krzyża do brytańskiego towarzystwa biblijnego z prośbą o nadesłanie swoich wydań biblii i ewangelii w języku ukraińskim, lub ażeby zarządziło ponowny druk tychże.

Wycieczka agitacyjna pani Lloyd George. Małżonka prezesa ministrów angielskich, która, jak pisze „Times", stała się niezbędną częścią rządowej machiny wyborczej — odbyła wycieczkę agitacyjną do okręgu Penistone wespół z kandydatem koalicyonistów, sir Jakóbem Hinchliffe.

Pani Lloyd George zwiedziła 24 wioski i miasteczka i tylko w jednej miejscowości — Skelmanthorpe — doznała nieprzychylnego przyjęcia. Zresztą witano małżonkę głośnego męża stanu owacyjnie, dzieci ze szkół ofiarowywały kwiaty, a w Oxspring, niewielkiej wiosce, z pośród grona kobiet i dzieci, wysunął się starzec, dał znak, żeby samochód się zatrzymał, poczem oświadczył pani Lloyd George: „Jesteśmy maleńką wioską lojalną i popieramy męża pani". Na co pani ministrowa ⋯ krótkie przemówienie, w którem mię⋯dzy innemi powiedziała.

„Przybyłam do was z prośbą, żebyście popierali sir Jakóba Hinchliffe'a, i wprowadzając go do Izby ⋯ dopomogli do przeprowadzenia wielkiego dzieła, jakie podjęła Izba. Niemcy powracają do swoich dawnych wykrętów. P. Lloyd George i rząd zadecydowali, że Niemcy zapłacić muszą. Czy możecie sobie wyobrazić, że człowiek obcy wlarge⋯ do waszego domu, zniszczy wam meble, wybije szyby, a gdy zażądacie od niego odszkodowania, powie wam, że zapłaci sześć pensów i to podrabianych? My chcemy, żeby Niemcy zapłacili za szkody, wyrządzone nam. Francyi i Belgii i zmusimy ich do tego".

Wsz⋯ko ⋯ wymowy i wysiłków pani Lloyd Ge⋯ ⋯ agitacyjna nie przyniosła ⋯ożądanego wyniku — kandydat koalicyonistów pr⋯ ⋯ z Penistone.

Matka i dziecko. Najnowsza wystawa w Paryżu. Zastraszającym objawem we Francyi jest stale zmniejszający się od kilkunastu lat przyrost ludności. Teraz, zwłaszcza po wojnie, zrozumieli Francuzi grożące im niebezpieczeństwo zupełnego wyludnienia, to też szerzy się po kraju propaganda, wzywająca kobiety do nieuchylania się od macierzyństwa, które jest najszczytniejszem zadaniem. W tym też celu otwartą zostanie w najbliższych dniach w Paryżu wspaniała wystawa „Matka i dziecko". Ogladać tam będzie można wszelkie typy ogródków dziecinnych z najnowszych szkół urządzonych na świeżem powietrzu i domy dla podrzutków. Oprócz tego wystawa obejmie wszystkie dziedziny życia dziecka, jego odżywianie, nauke, zabawy i wogóle wszystko, co dotyczy macierzyństwa i wychowania dziecka. Równocześnie dla zachęty upartych kobiet francuskich do spełniania obowiązków urządza „Matin" konkurs pięknosci dzieci, a rząd francuski ozdabia medalami kobiety, które mają liczną dziatwę.

---o---

Dział gospodarczy.

Największy wystawowy gmach w Europie. „Leipziger Nachrichten" zamieszczają kilka informacyi o projektowanym w Lipsku olbrzymim gmachu dla corocznych jarmarków handlowych. Odnośne kamienice mają być wybuduowane na przestrzeni 32.500 metrów kw. kosztem 30 milionów marek niemieckich (za grunta), oraz 1 miliarda marek (za budowę i materyały budowlane). W gmachu mieścić się ma 2.200 pokoi hotelowych, przeszło 4.000 lokali biurowych i 20.000 budek wystawowych. Pałac ma mieć 116 metrów szerokości, a długość jego wynosić ma 280 metrów. Składać się ma z 50 budynków o 10 piętrach, przeznaczonych wyłącznie na cele wystawowe. Dzięki temu gmachowi coroczne jarmarki lipskie będą mogły przybierać rozmiary 3 razy większe.

Jewish Journal of Commerce za miesiąc luty 1921 zawiera w części angielskiej: Tekstylia dla rynków światowych, List palestyński, Przegląd przemysłu egipskiego, Przemysłowy jarmark brytyjski, Położenie gospodarcze Polski, Handlowe wiadomości z Ameryki, Przemysł i handel fiński, notatki i ceny rynkowe W części żydowskiej: Kryzyści kredytu eksportowego, Przemysł i handel angielski, Rynki światowe, zapotrzebowanie towarowe, Widoki handlowe, Surowce, Przemysł, handel i nowe przedsiębiorstwa Palestyny, List z Ameryki etc

Handel międzynarodowy w r. 1920. Czynny bilans handlowy miały ⋯ r 1920 tylko Stany Zjednoczone. Brazylia ⋯ko przez pierwsze 1 miesiące roku zeszłego, oraz Finlandya w lipcu, sierpniu i październiku Nadwyżka w⋯ozu ze Stanów Zjednoczonych wahała się w ⋯ szczególnych miesiącach od 6⋯ do 354 milion⋯ dolarów. Wszystkie inne kraje mają bierny b⋯ handlowy (nadwyżkę przywozu nad wywo⋯ nadwyżki przywozowe Szwecyi, Francyi ⋯ wykazują tendencyę zmniejszenia się tej ⋯ki. Nadwyżka przywozu do Francyi wyn⋯ w styczniu r. b. już tylko około 100 milio⋯ franków. Natomiast nadwyżka przywozu do S⋯ aryi stale się powiększa i wynosiła: w pierw⋯ m kwartale r. z 184, w drugim 196 i w trzecim 249 milionów franków.

Szczęśliwa Finlandya. Bank finlandzki wydał sprawozdanie, z którego podajemy najciekawsze cyfry, dowodzące pomyślnej sytuacyi te⋯o małego kraju. Majątek narodowy Finlandyi ocenia się na 30.2 miliardów marek f., majątek państwowy na przeszło 6 miliardów (z tego 2.3 miliardów w lasach, a 2.4 miliardów w kolejach). Całe zadłużenie Finlandyi, pochodzące głównie z czasów wojennych wynosi 1.9 miliardów mk. f., z tego 434 milionów dług zagraniczny. Budżet fiński za r. 1920 est prawieże aktywny: w dochodach wynosi on 6, a w wydatkach 1.9 miliardów mk. f.

W ostatnich latach rozwinął się bardzo szybko przemysł wełniany, papierowy, metalowy, tekstylny i skórzany. Rozwój ten wyraża się przedewszystkiem w handlu zagranicznym. Podczas gdy w r. 1919 przywóz wynosił 873 mil. mkf., a wywóz 2505 milionów, w r. 1920 odpowiednie cyfry przedstawiają się w 2906 i 3620 milionach mk. f. W miesiącach lipcu, sierpniu i październiku miała nawet Finlandya czynny bilans handlowy.

Złoto. Podług danych „Economic Review" opublikowanych w nowojorskim „Wall Street Journal" wszechświatowe zapasy złota wynoszące w roku 1913 — 3181 milionów dolarów wzrosły w roku 1920 do 6250 milionów dolarów. Rosyi nie brano pod uwagę gdyż panujące tam stosunki nie pozwalają na podanie ścisłych danych. Rosyjski Bank Państwa posiadał w roku 1918 zapas złota równy 787 milionom dolarów, natomiast w 1917 667 milionów dolarów.

Zapasy złota państw koalicyjnych przedstawiały się następująco w milionach dolarów:

	1913 r.	1920 r.
Stany Zjednoczone	692	2088
Wielka Brytania	170	783
Francya	679	689
Włochy	288	204
Belgia	59	51
Rumunia	29	—
Kanada	115	96
Japonia	65	451
Indye	73	116
Razem	2170	4422

Państwa neutralne zwiększyły zapasy w powyższym czasokresie: Szwecya o 49 mil. dolarów, Norwegia o 2⋯ mil. dolarów, Hiszpania o 382 mil. dolarów, Dania o 41 mil. dolarów, Holandya o 195 mil. dolarów, Szwajcarya o 71 mil. dolarów, Argentyna o 191 mil. dolarów, Jawa o 79 mil. dol. razem o 1.034 milionów dolarów.

Natomiast państwa środkowo-europejskie wykazują zmniejszenie swych zapasów złota: Niemcy o 19 mil. dolarów, Austro-Węgry o 206 mil. dol. Dodać jeszcze należy, iż na skutek pokoju Brzeskiego Niemcy otrzymały w 1918 r. 50 mil. dolarów w złocie, zatem ich zapas złota po wydaniu tych 50 milionów koalicyi, zmniejszył się o 69 mil. dolarów.

Zapasy złota Rumunii znajdują się w rękach sowdepii, gdyż w obawie zagarnięcia ich przez Niemców, zostały podczas wojny przewiezione do Rosyi.

KRONIKA.

Kraków, 30 marca.

— Konferencya krajowa stronnictwa syonistycznego zach. Małopolski i Śląska obradowała w niedzielę i wczoraj w Krakowie. Dokładne sprawozdanie z narad podamy w najbliższych numerach.

— **Drugi autorski wieczór futurystyczny** Tytusa Czyżewskiego odbedzie się dziś we wtorek w sali Koleg. wykładów naukowych (Rynek linia A—B) o godz. 8-mej wieczór. Najnowsze poezye autora zarecytuje p. Zofia Ordyńska (najznakomitsza obecnie recytatorka poezyi futurystycznych), nadto odczyta jednoaktową sztukę futurystyczno-satyryczną tegoż autora p. t.: „Osioł i słońce w metamorfozie". Komentatorem będzie p. Hilmy Kulenowicz.

— **Wymiana świadectw na obligacye pożyczek odrodzenia.** Urząd pożyczek państwowych podaje do wiadomości, że wskutek zarządzenia przyspieszonej akcyi wymiany świadectw tymczasowych pożyczek odrodzenia na oryginalne obligacye z kuponami, osoby nie posiadające jeszcze obligacyi winny zwrócić się po ich odbiór do instytucyi, placówek, w których świadectwa zostały nabyte, względnie do oddziałów P. K. K. P.

— **Podwyższenie kapitału zakładowego Żeglugi Polskiej.** W myśl ogłoszonego w Mon. Polskim z 25. bm. postanowienia zezwolono na podwyższenie kapitału o 50 milionów drogą emisyi w dwóch seryach po 25 milionów.

— **Nowa agencya pocztowa.** Z dniem 1. kwietnia 1921 wchodzi w życie w Zarytem powiat Limanowa agencya pocztowa podległa pocztowemu urzędowi zbiorczemu Chabówka.

Zjazd wojewodów. (PAT). Dnia 24. marca pod przewodnictwem ministra Skulskiego z udziałem wiceministra Kuczyńskiego, szefów sekcyi, naczelników wydziałów, odbył się zjazd wojewodów z b. Kongresówki i trzech województw wschodnich, na którym poruszano i omówiono cały szereg spraw dotyczących udoskonalenia aparatu administracyjnego, ustosunkowania służby bezpieczeństwa do administracyi politycznej, udzielenia obywatelstwa polskiego, uregulowania emigracyi i imigracyi, samorządu stowarzyszenia, aprowizacyi miast, sejmików itp.

—o—

REPERTUAR TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO.
Wtorek: „Don Juan" Rittnera".

REPERTUAR TEATRU „BAGATELA".
Wtorek: „Karnawał".

REPERTUAR TEATRU IM. POWSZECHNEGO.
Wtorek: „Bohater kaukaski".

Wykłady w Domu artystów (plac św. Ducha)
Wtorek: E. Leszczyński: „Wieczór autorski" (ze współudz. Tadeusza Białkowskiego).

Nakładem Gal. Spółki Wydawniczej. Red. nacz. Dr. Eliasz Tisch. Red. odp. Maksymilian Feldman. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Kraków